

Plan wynikowy. Klasa 1. Zakres rozszerzony

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1. Historia – periodyzacja, źródła	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł historycznych i podaje przykłady źródeł z poszczególnych kategorii; dokonuje periodyzacji dziejów i nazywa poszczególne epoki; przedstawia problemy związane z wyznaczaniem cezur poszczególnych epok; wyjaśnia rolę krytyki zewnętrznej i wewnętrznej źródła w pracy historyka; przedstawia rolę archeologii w poznawaniu dziejów <p>Terminy: historia, historiografia, źródło historyczne, cezura, era</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> formułuje definicje terminów: historia i prehistoria; wymienia różne rodzaje źródeł historycznych; podaje przykłady źródeł historycznych należących do różnych kategorii; przedstawia periodyzację dziejów wraz z cezurami poszczególnych epok 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problemy, które wiążą się z podziałem dziejów na epoki; zwraca uwagę na wewnętrzne podziały w ramach poszczególnych epok; wyjaśnia, na czym polega krytyka źródła historycznego; wyjaśnia rolę archeologii w poznawaniu dziejów; wyjaśnia termin historiografia; wyjaśnia, na czym polega krytyka wewnętrzna i krytyka zewnętrzna źródła oraz dlaczego są one ona niezbędnym elementem interpretacji źródła; przedstawia, na czym mogą polegać fałszerstwa źródeł historycznych
I. PRADZIEJE I HISTORIA STAROŻYTNEGO WSCHODU			
2. Źródła do historii starożytnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rodzaje źródeł wykorzystywanych w badaniach nad historią starożytną; wyjaśnia, z jakimi problemami stykają się historycy badający źródła do historii starożytnej; wyjaśnia, czym zajmują się nauki pomocnicze historii, i wymienia te z nich, które odgrywają ważną rolę w badaniach nad starożytnością; wymienia metody datowania źródeł do historii starożytnej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje źródeł do historii starożytnej i podaje przykłady źródeł należących do różnych kategorii; wymienia materiały piśmienne wykorzystywane w starożytności i podaje przykłady języków, w których spisano źródła do tej epoki; wyjaśnia, z jakimi problemami stykają się historycy badający dzieje starożytne; wymienia metody datowania źródeł do historii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne sposoby datacji stosowane w źródłach do historii starożytnej; zna różnice między kalendarzem słonecznym a księżycowym; podaje przykłady wydarzeń, od których w starożytności liczone czas; wyjaśnia, czym zajmują się nauki pomocnicze historii, i wymienia te z nich, które odgrywają ważną rolę w badaniach nad starożytnością

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne sposoby datacji wydarzeń w źródłach do historii starożytnej <p>Terminy: numizmatyka, epigrafika, chronologia historyczna, papirologia, język martwy</p>	<p>starożytnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę archeologii w badaniach nad starożytnością 	
3. Najdawniejsze dzieje człowieka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposób życia ludzi w epoce paleolitu; wymienia przykłady dzieł sztuki z epoki paleolitu; wyjaśnia przyczyny i przebieg procesu rewolucji neolitycznej; przedstawia skutki rewolucji neolitycznej; charakteryzuje kolejne przemiany cywilizacyjne związane z wykorzystaniem metali <p>Terminy: antropogeneza, rewolucja neolityczna, paleolit, neolit, Żywny Półksiężyc, epoka brązu, epoka żelaza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie tereny Żywnego Półksiężycza; wyjaśnia, na czym polegało przejście od koczowniczego do osiadłego trybu życia i umiejscawia w czasie ten proces; wskazuje kolejne przemiany cywilizacyjne związane z wykorzystywaniem metali; wyjaśnia termin antropogeneza; przedstawia, jak żyli ludzie w okresach paleolitu i neolitu, używając nazw tych epok; wymienia przykłady dzieł sztuki z epoki paleolitu; umiejscawia w czasie rewolucję neolityczną i dostrzega, że był to proces długotrwały; umiejscawia w czasie kolejne epoki (od paleolitu do epoki żelaza) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces antropogenezy; posługuje się poprawnie terminem rewolucja neolityczna; wymienia przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej; charakteryzuje kolejne epoki w rozwoju cywilizacyjnym (od paleolitu do epoki żelaza); dzieli przyczyny i skutki rewolucji neolitycznej na społeczne, gospodarcze i kulturowe; wskazuje na mapie najstarsze znane nam osady neolityczne oraz podaje przybliżony czas ich powstania; charakteryzuje warunki naturalne obszarów, na których powstały najstarsze znane nam osady neolityczne (Jerycho i Çatalhöyük); charakteryzuje grupy językowe indoeuropejską i semicką w kontekście prehistorii i starożytności
4. Starożytna cywilizacja Mezopotamii i pierwsze imperia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cywilizację sumeryjską; przedstawia przemiany polityczne zachodzące na obszarze starożytnej Mezopotamii; charakteryzuje ustrój imperiów bliskowschodnich; porównuje osiągnięcia cywilizacji, które istniały 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary Mezopotamii, przykładowe miasta sumeryjskie (Ur, Uruk) i zasięg imperium perskiego; rozumie i poprawnie stosuje terminy: system irygacyjny, pismo klinowe, politeizm, urbanizacja, Kodeks Hammurabiego, imperium, despotia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia osiągnięcia cywilizacji starożytnej Mezopotamii; wymienia przyczyny upadku imperiów w Mezopotamii; przedstawia podziały społeczeństwa Babilonii w czasach Hammurabiego;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>na terenie starożytnej Mezopotamii</p> <p>Terminy: system irygacyjny, politeizm, ziggurat, pismo klinowe, teokracja, despotia wschodnia (despotyzm teokratyczny), Kodeks Hammurabiego; satrapia, urbanizacja</p> <p>Postaci: Hammurabi, Sargon Wielki, Cyrus Wielki</p>	<p>wschodnia;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia w kolejności chronologicznej różne cywilizacje / państwa, które istniały w na obszarze starożytnej Mezopotamii (cywilizacja Sumerów, Asyria, Babilonia, Persja); charakteryzuje wierzenia starożytnych ludów Mezopotamii; przedstawia ustrój despotii wschodniej i organizację imperium perskiego 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje zasadę prawną, na której opierał się Kodeks Hammurabiego; umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Sargona Wielkiego; przedstawia relacje władca–bóstwo (bóstwa) w starożytnej Mezopotamii; wymienia insygnia władzy monarszej w starożytnej Mezopotamii; porównuje osiągnięcia cywilizacji różnych ludów starożytnej Mezopotamii poprawnie posługuje się wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji
<p>5. Egipt faraonów</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy charakterystyczne społeczeństwa i sposobu sprawowania władzy w starożytnym Egipcie; przedstawia związki między religią, sztuką i władzą w starożytnym Egipcie; wskazuje na związek między warunkami naturalnymi a rozwojem gospodarczym starożytnego Egiptu; wymienia osiągnięcia cywilizacyjne starożytnych Egipcjan <p>Terminy: faraon, hieroglify, mumifikacja, synkretyzm</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie obszary starożytnego Egiptu z uwzględnieniem podziału na Górny i Dolny Egipt; wie, kto to był faraon; wymienia przykładowych bogów egipskich; przedstawia strukturę społeczną starożytnego Egiptu; charakteryzuje ustrój polityczny starożytnego Egiptu; wymienia przykładowe osiągnięcia kultury egipskiej, w tym pismo; charakteryzuje gospodarkę starożytnego Egiptu z uwzględnieniem roli warunków naturalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję poszczególnych grup społecznych w państwie egipskim; przedstawia osiągnięcia kultury i cechy charakterystyczne sztuki starożytnego Egiptu; charakteryzuje religię egipską i jej związki z funkcjonowaniem państwa; zna sposoby przedstawiania bogów w starożytnym Egipcie i rozpoznaje przykładowe wizerunki tych bóstw; przedstawia związki między religią, sztuką i władzą w starożytnym Egipcie (np. mumifikacja zwłok, piramidy, faraon jako syn boga); wyjaśnia, dlaczego w starożytnym Egipcie kapłani zajmowali wysoką pozycję w hierarchii społecznej; zna symbole władzy faraona i porównuje je

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
			z insygniami władzy monarszej charakterystycznymi dla starożytnej Mezopotamii
6. Fenicjanie i lud Izraela	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestawia organizację polityczną Fenicji; • charakteryzuje gospodarkę i osiągnięcia cywilizacyjne Fenicjan; • przedstawia rolę Kartaginy w dziejach kolonizacji fenickiej; • przedstawia zasady judaizmu; • wymienia symbole ważne dla religii żydowskiej; • przedstawia dzieje starożytnego Izraela <p>Terminy: monoteizm, Tora, Talmud, Biblia, prorok, Arka Przymierza, synagoga, rabin, diaspora, szabat</p> <p>Postacie: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary Palestyny i najważniejsze miasta Fenicji (Tyr, Sydon, Byblos) oraz Kartaginę; • wymienia zasady judaizmu; • posługuje się terminami: judaizm, Tora, Arka Przymierza, mesjasz, prorok, monoteizm, Talmud; • przedstawia polityczną rolę Kartaginy w dziejach kolonizacji fenickiej; • przedstawia dzieje starożytnego Izraela w kontekście biblijnych postaci Mojżesza, Dawida i Salomona 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przestawia rolę Fenicjan w starożytnym świecie śródziemnomorskim; • przedstawia dzieje Izraela w kontekście biblijnej postaci Abrahama i niewoli babilońskiej; • wymienia symbole ważne dla judaizmu i wyjaśnia ich znaczenie; • wyjaśnia różnicę między świątynią jerozolimską a synagogą; • przedstawia znaczenie języka hebrajskiego w dziejach Żydów; • posługuje się poprawnie wszystkimi terminami wymienionymi w celach lekcji
7. Starożytne cywilizacje Indii i Chin	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cywilizację doliny Indusu; • przedstawia podział społeczeństwa starożytnych Indii; • porównuje systemy religijne starożytnych Indii; • przedstawia osiągnięcia kultury starożytnych Indii; • przedstawia zasady konfucjanizmu i wyjaśnia jego wpływ na funkcjonowanie państwa; • przedstawia zasady taoizmu; • wymienia osiągnięcia starożytnej cywilizacji chińskiej; • porównuje ustroje starożytnych Indii i Chin <p>Terminy: Wedy, warna, kasta, jedwabny szlak, sanskryt, brahmi, braminizm, hinduizm, buddyzm,</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary starożytnych cywilizacji Indii i Chin oraz miasta Mohendzo Daro i Harappę; • przedstawia podstawowe zasady hinduizmu, buddyzmu, taoizmu i konfucjanizmu; • przedstawia podziały społeczeństwa starożytnych Indii, posługując się terminami: warna i kasta; • wymienia przykładowe osiągnięcia cywilizacji starożytnych Indii i Chin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cywilizację doliny Indusu; • porównuje hinduizm i buddyzm; • wyjaśnia związki konfucjanizmu z funkcjonowaniem państwa; • wymienia osiągnięcia starożytnych cywilizacji Indii i Chin; • przedstawia zmiany sytuacji politycznej w starożytnych Chinach; • wymienia dzieła piśmiennictwa starożytnych Indii; • porównuje ustroje starożytnych Indii i Chin; • przedstawia rolę Ariów w historii starożytnych Indii

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	taoizm, konfucjanizm, reinkarnacja, nirwana Postacie: Budda, Konfucjusz, Aśoka		
II. ŚWIAT STAROŻYTNÝCH GREKÓW			
8. Początki cywilizacji greckiej	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki naturalne Półwyspu Bałkańskiego; charakteryzuje cywilizację minojską i mykeńską; przedstawia cechy polis i formy ustroju, które mogły w nich występować; wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej kolonizacji greckiej; umiejscawia na mapie obszar skolonizowany przez Greków Terminy: polis, tyrania, oligarchia, demokracja, kultura minojska, kultura mykeńska, pismo linearne, metropolia, falanga, hoplita	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Półwyspu Bałkańskiego i opisuje jego warunki naturalne; pokazuje na mapie zasięg kultury minojskiej i mykeńskiej; wymienia niektóre cechy polis; charakteryzuje kulturę minojską; wymienia zabytki kultury mykeńskiej; przedstawia cechy polis i wyjaśnia związek między jej powstaniem a warunkami naturalnymi na Półwyspie Bałkańskim; wymienia występujące w <i>poleis</i> ustroje; wymienia niektóre przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej i umiejscawia ją w czasie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje kulturę mykeńską; charakteryzuje ustroje <i>poleis</i> greckich; wyjaśnia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej; pokazuje na mapie obszar skolonizowany przez Greków; wymienia etapy zakładania kolonii; uzasadnia pogląd, że polis była wspólnotą obywateli; przedstawia kontakty Greków z Fenicjanami w czasie wielkiej kolonizacji; przedstawia skutki wielkiej kolonizacji greckiej
9. Ateny i Sparta	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemiany ustrojowe w Atenach; charakteryzuje ustrój demokracji ateńskiej za Peryklesa; przedstawia słabe i mocne strony demokracji ateńskiej; przedstawia podział społeczeństwa ateńskiego; charakteryzuje ustrój Sparty; przedstawia podział społeczeństwa Sparty; wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis; porównuje ustroje Aten i Sparty 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny Sparty (polis i ziemie przez nią podbite); pokazuje na mapie tereny Aten (polis i Attykę); wymienia organy władzy w Sparcie; wymienia organy władzy w Atenach w V w. p.n.e.; wymienia grupy społeczne w Sparcie i wskazuje, kto miał prawa polityczne; wymienia grupy społeczne w Atenach i wskazuje, kto miał prawa polityczne w V w. p.n.e.; rozumie termin spartańskie warunki; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między wychowaniem spartańskim a funkcjonowaniem polis; charakteryzuje grupy społeczne występujące w Sparcie; przedstawia reformy Drakona i Klejstenesa; charakteryzuje społeczeństwo ateńskie; ocenia zalety demokracji; wyjaśnia, jak wychowanie spartańskie wpływało na kulturę; przedstawia cele polityczne Sparty; przedstawia rolę Likurga w historii Sparty;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Terminy: Spartiaci, heloci, periojkowie, geruzja, efor, strateg, Rada Pięciuset, ostracyzm, demagog, archont, areopag, metojkowie, urząd kolegialny, fyla, hegemonia</p> <p>Postaci: Likurg, Drakon, Solon, Klejstenes, Perykles</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe uprawnienia organów władzy w Sparcie; charakteryzuje wychowanie spartańskie; charakteryzuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa; wyjaśnia, w jaki sposób Perykles zachęcał obywateli Aten do udziału w życiu publicznym 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia pogląd, że w Sparcie panował ustrój oligarchiczny; przedstawia reformy Solona; ocenia wady i zalety demokracji
<p>10. Wojny grecko-perskie i ich następstwa</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację polityczną w Azji Mniejszej; wyjaśnia przyczyny wojen grecko-perskich w V w. p.n.e.; wymienia najważniejsze bitwy z wojen grecko-perskich i ich zwycięzców; wyjaśnia przyczyny dominacji Aten i Sparty w świecie greckim oraz konsekwencje ich rywalizacji <p>Terminy: Związek Morski, Związek Peloponeski, hegemonia, wojna peloponeska</p> <p>Postaci: Leonidas, Miltiades, Temistokles, Dariusz, Kserkses, Krezus</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie Maraton, Termopile, Salaminę; przedstawia przykładowe przyczyny i skutki wojen grecko-perskich; przedstawia ekspansję perską w Azji Mniejszej i jej konsekwencje; opisuje przebieg wojen grecko-perskich; przedstawia konsekwencje rywalizacji Aten i Sparty w II połowie V w. p.n.e. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki wojen grecko-perskich; wyjaśnia, co pozostało do dziś z tradycji wojen grecko-perskich; wyjaśnia przyczyny dominacji Aten i Sparty w świecie greckim; charakteryzuje sytuację miast greckich w Azji Mniejszej i wyjaśnia, co miało na nią wpływ; przedstawia rywalizację w świecie greckim w IV w. p.n.e.
<p>11. Społeczność polis. Religia, teatr i sport w życiu Greków</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje życie rodziny greckiej; przedstawia sytuację niewolników w starożytnej Grecji i wyjaśnia rolę, jaką odgrywali w gospodarce greckiej; opisuje cechy religii greckiej i wymienia przykładowych bogów; wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków; charakteryzuje rolę wyroczni w życiu Greków; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych bogów greckich i ich atrybuty, rozpoznaje ich wizerunki; wymienia przykładowe dzieła literatury greckiej i ich autorów; charakteryzuje religię grecką; przedstawia formy kultu w starożytnej Grecji; przedstawia rolę teatru i sportu w życiu starożytnych Greków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację niewolników i wyjaśnia ich rolę w gospodarce greckiej; przedstawia rolę literatury w życiu starożytnych Greków; przedstawia rolę wyroczni w życiu starożytnych Greków (szczególnie wyroczni delfickiej); charakteryzuje życie rodziny greckiej; wyjaśnia związki sportu i teatru z religią starożytnych Greków;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, jaką rolę w życiu Greków odgrywała literatura <p>Terminy: antropomorfizm, heros, muza, wyrocznia, sympozjon, gimnazjon, igrzyska olimpijskie, tragedia, komedia</p> <p>Postaci: Sofokles, Ajschylos, Eurypides, Homer, Hezjod</p>		<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji
<p>12. Nauka, sztuka i architektura w Grecji archaicznej i klasycznej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zasięg kultury greckiej i przedstawia jej periodyzację; • przedstawia poglądy najważniejszych filozofów greckich; • rozpoznaje style architektoniczne i wymienia przykładowe zabytki architektury greckiej; • przedstawia cechy charakterystyczne rzeźby greckiej i malarstwa greckiego <p>Terminy: styl: dorycki, joński, koryncki, kariatyda, filozofia, jońska filozofia przyrody, sofiści, dialektyka, Akademia, Liceum (Likejon), kanon</p> <p>Postaci: Tales z Miletu, Pitagoras, Sokrates, Platon, Arystoteles, Herodot, Tukidydes, Fidiasz, Poliklet, Myron</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia okresy występujące w kulturze greckiej i podaje czas ich trwania; • wymienia najważniejsze poglądy Sokratesa i Arystotelesa; • rozpoznaje style architektoniczne i daje przykłady zabytków architektury greckiej; • wymienia najważniejsze poglądy Platona i zna założone szkoły przez Platona i Arystotelesa; • wie, kto to byli sofiści, i wymienia przykładowych jońskich filozofów przyrody; • charakteryzuje rzeźbę grecką i wymienia najbardziej znanych rzeźbiarzy greckich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy jońskich filozofów przyrody; • charakteryzuje malarstwo greckie, w tym malarstwo wazowe; • przedstawia historiografię grecką; • wskazuje różnice w sztuce greckiej między okresem archaicznym a klasycznym; • przedstawia różnice w opisywaniu historii między Herodotem a Tukidydesem; • posługuje się poprawnie wszystkimi terminami zawartymi w celach lekcji
<p>13. Aleksander Wielki i hellenizm</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy w Macedonii za panowania Filipa II i jego ekspansję; • wyjaśnia związki Macedończyków z Grekami; • przedstawia przebieg wyprawy Aleksandra Macedońskiego na Persję i Wschód; • charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Macedonię i tereny opanowane przez Aleksandra Macedońskiego; • wymienia najważniejsze bitwy stoczone przez Aleksandra Wielkiego; • rozumie pojęcie kultura hellenistyczna; • przedstawia działania Filipa II wobec Greków; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy Filipa II w Macedonii; • charakteryzuje politykę Aleksandra Wielkiego na podbitych terenach; • przedstawia sytuację w imperium Aleksandra Macedońskiego po jego śmierci; • wyjaśnia rolę, jaką odgrywała Aleksandria

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>podbitych terenach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w imperium Aleksandra po jego śmierci; • ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra na Wschodzie; • przedstawia cechy sztuki hellenistycznej i porównuje je ze sztuką helleńską (klasyczną); • wymienia osiągnięcia kultury okresu hellenistycznego; • wyjaśnia rolę, jaką odgrywała Aleksandria w Egipcie w rozwoju kultury hellenistycznej <p>Terminy: Związek Koryncki, diadoch, hellenizacja, kultura hellenistyczna, orientalizacja, stoicyzm, epikureizm, filipika</p> <p>Postaci: Filip II, Aleksander Wielki, Demostenes, Epikur, Archimedes, Euklides</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe działania Aleksandra Wielkiego wobec ludów podbitych; • wyjaśnia pojęcie monarchia hellenistyczna; • wymienia przykładowe osiągnięcia kultury hellenistycznej i ich twórców; • przedstawia założenia stoicyzmu, epikureizmu, cynizmu 	<p>w Egipcie w rozwoju kultury hellenistycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia trwałość działań podejmowanych przez Aleksandra Wielkiego na Wschodzie; • przedstawia specyfikę kultury hellenistycznej; • porównuje sztukę helleńską (klasyczną) z hellenistyczną
III. RZYM I ŚWIAT ŚRÓDZIEMNOMORSKI POD RZYMSKIM PANOWANIEM			
<p>14. Początki dziejów Rzymu i narodziny Imperium</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i porównuje je z warunkami naturalnymi Półwyspu Bałkańskiego; • przedstawia rolę Etrusków w pierwszym okresie rozwoju Rzymu; • przedstawia przemiany w sposobie sprawowania władzy (Rzym królewski, początki republiki); • przedstawia strukturę społeczeństwa rzymskiego w początkach republiki i wyjaśnia źródła konfliktów między grupami społecznymi; • opisuje organizację armii rzymskiej; • omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie Półwysep Apeniński i Rzym; • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Rzymian; • przedstawia organizację terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia podstawowe grupy obywateli rzymskich; • porównuje warunki naturalne Półwyspu Apenińskiego i Półwyspu Bałkańskiego; • charakteryzuje armię rzymską; • przedstawia rzymskie podboje w okresie republiki, umieszczając je w czasie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje początki Rzymu; • charakteryzuje Etrusków; • omawia przyczyny ekspansji terytorialnej Rzymu, przedstawia wojny punickie oraz wyjaśnia ich przyczyny i skutki; • wyjaśnia źródła konfliktu między grupami społecznymi w Rzymie; • wyjaśnia związek symboliki związanej z Rzymem z legendą o założeniu miasta; • przedstawia wpływy etruskie w starożytnym Rzymie; • przedstawia przemiany ustrojowe w VI w. p.n.e.

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i skutki wojen punickich; • przedstawia organizację terenów podbitych przez Rzymian i wskazuje różnice między nimi <p>Terminy: konsul, pretor, trybun ludowy patrycjusz, plebejusz, proletariusz, sprzymierzeniec, wojny punickie, prowincja, kolonia, legion</p> <p>Postaci: Romulus i Remus, Hannibal, Tarkwiniusz Pyszny, Pyrrus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w organizacji terenów podbitych w Italii i poza nią; • wymienia ludy zamieszkujące Półwysep Apeniński 	
<p>15. Państwo rzymskie w II–I w. p.n.e.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej; • ocenia wpływ obywateli na podejmowanie decyzji w okresie republiki; • wyjaśnia związki między przekształceniami społecznymi i gospodarczymi a funkcjonowaniem państwa; • wyjaśnia przyczyny wojen domowych w republice rzymskiej; • przedstawia skutki wojen domowych w republice rzymskiej <p>Terminy: kwesor, dyktator, cenzor, prawo weta, latyfundium, gladiator, triumwirat, pryncypat, listy proskrypcyjne</p> <p>Postaci: bracia Grakchowie, Juliusz Cezar, Spartakus, Pompejusz, Oktawian, Marek Antoniusz</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze urzędy republiki rzymskiej i ich przykładowe kompetencje; • przedstawia strukturę społeczeństwa rzymskiego; • charakteryzuje dyktaturę Cezara; • charakteryzuje położenie niewolników w Rzymie; • charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej; • przedstawia reformy braci Grakchów; • przedstawia przekształcenia w armii rzymskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze społecznej Rzymian; • wyjaśnia związki między przekształceniami społecznymi i gospodarczymi a funkcjonowaniem państwa; • wymienia przykładowe przyczyny wojen domowych w Rzymie; • wskazuje na elementy monarchiczne, oligarchiczne i demokratyczne w ustroju republiki rzymskiej; • wyjaśnia przyczyny i skutki wojen domowych w I w. p.n.e.; • ocenia wpływ obywateli na podejmowanie decyzji w okresie republiki; • wskazuje na mocne i słabe strony ustroju republikańskiego; • przedstawia przekształcenia ustrojowe za rządów Oktawiana Augusta

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>16. Państwo i społeczeństwo rzymskie w I–II w. n.e.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój terytorialny Rzymu w okresie wczesnego cesarstwa; • charakteryzuje podstawy i zakres władzy cesarskiej; • charakteryzuje sytuację materialną i polityczną różnych grup społecznych i wyjaśnia, co na nią wpływało; • porównuje sytuację niewolników w starożytnym Rzymie i Grecji; • przedstawia proces romanizacji i wskazuje czynniki, które go wspierały; • charakteryzuje życie rodziny rzymskiej <p>Terminy: pryncypat, romanizacja, <i>pax Romana</i>, limes, barbarzyńcy, pretorianie</p> <p>Postaci: Oktawian August, Marek Aureliusz</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozrost Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa; • przedstawia zakres władzy cesarskiej; • przedstawia sytuację niewolników w cesarstwie; • przedstawia udział różnych grup społecznych w sprawowaniu władzy; • wyjaśnia pojęcie romanizacji; • umiejscawia w czasie rozwój terytorialny cesarstwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływało na sytuację materialną i polityczną różnych grup społecznych; • wymienia czynniki wspierające proces romanizacji; • przedstawia życie rodziny rzymskiej; • wyjaśnia, co wzmacniało władzę cesarzy w okresie pryncypatu; • porównuje położenie niewolników w starożytnej Grecji i starożytnym Rzymie; • wyjaśnia, co i w jaki sposób sprzyjało romanizacji; • wyjaśnia termin <i>pax Romana</i>
<p>17. Kultura Imperium Rzymskiego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego i jego znaczenie; • przedstawia dorobek literatury, filozofii i nauki rzymskiej; • wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymian i wyjaśnia ich rolę; • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej; • porównuje cechy rzeźby greckiej i rzymskiej; • ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki <p>Terminy: prawo XII tablic, akwedukt, łuk triumfalny, termy, bazylika, cyrk, forum, retoryka, Kodeks Justyniana</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia budowle charakterystyczne dla Rzymu; • wymienia przykładowych autorów rzymskich; • charakteryzuje literaturę i filozofię rzymską, podaje przykłady dzieł i ich autorów; • wskazuje na specyfikę prawa rzymskiego (formułowanie norm ogólnych); • przedstawia funkcje budowli rzymskich (łuk triumfalny, akwedukt, termy) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływy greckie w kulturze rzymskiej; • przedstawia cechy sztuki rzymskiej; • przedstawia założenia urbanistyczne miasta rzymskiego; • wymienia twórców kultury rzymskiej i ich dzieła; • przedstawia znaczenie prawa rzymskiego, przytaczając przykładowe zasady prawa rzymskiego obowiązujące do dziś; • porównuje cechy rzeźby greckiej i rzymskiej; • ocenia wpływ kultury antycznej na późniejsze epoki

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>Postaci: Cyceron, Wergiliusz, Horacy, Owidiusz, Seneka, Liwiusz, Tacyt, Klaudiusz Ptolemeusz</p>		
<p>18. Religie tradycyjne i rozwój chrześcijaństwa</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje religie tradycyjne starożytnego Rzymu; • porównuje politeizm rzymski z politeizmem greckim; • przedstawia rolę kultu cesarskiego; • przedstawia sytuację w Palestynie w I w. p.n.e.; • wymienia zasady chrześcijaństwa; • przedstawia organizację Kościoła pierwszych wieków; • przedstawia proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim i wyjaśnia jego przyczyny; • wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie <p>Terminy: mesjasz, apostoł, ewangelia, Nowy Testament, biskup, papież, patriarcha, religia tradycyjna, religia objawiona, męczennik</p> <p>Postaci: Jezus, Piotr, Paweł z Tarsu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowych bogów rzymskich i ich atrybuty; • pokazuje na mapie pierwsze gminy chrześcijańskie; • wymienia zasady chrześcijaństwa; • charakteryzuje religie tradycyjne w Rzymie; • przedstawia sytuację w Palestynie w I w. p.n.e.; • przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w świecie rzymskim; • przedstawia strukturę gmin chrześcijańskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę kultu cesarskiego; • wyjaśnia przyczyny prześladowań chrześcijan przez władze rzymskie; • przedstawia rolę św. Pawła; • porównuje politeizm grecki z rzymskim; • opisuje symbolikę związaną z chrześcijaństwem; • przedstawia rolę biskupów i wzrost znaczenia niektórych z nich
<p>19. Kryzys Imperium Rzymskiego i upadek cesarstwa na Zachodzie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu cesarstwa w III w.; • charakteryzuje reformy ustrojowe Dioklecjana; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie orientacyjny podział na część wschodnią i zachodnią cesarstwa; • wymienia różnice między częścią wschodnią a zachodnią Cesarstwa Rzymskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przemiany społeczno-gospodarcze w cesarstwie w III w.; • wyjaśnia konsekwencje kryzysu cesarstwa w III w.; • przedstawia zmianę pozycji religii chrześcijańskiej w Cesarstwie Rzymskim w IV w.;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między częścią wschodnią i zachodnią Cesarstwa Rzymskiego oraz przedstawia ich konsekwencje; porównuje najazdy germańskie na Rzym w IV i V w. i wskazuje ich konsekwencje; przedstawia zmianę pozycji chrześcijaństwa w Cesarstwie Rzymskim; przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego <p>Terminy: dominat, tetrarchia, kolon, sobór powszechny</p> <p>Postaci: Dioklecjan, Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki, Odoaker</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: tetrarchia i dominat; wymienia przyczyny kryzysu cesarstwa w III w.; charakteryzuje reformy Dioklecjana; przedstawia przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje najazdy germańskie na Rzym w IV i V w.; przedstawia konsekwencje tych najazdów dla Cesarstwa Rzymskiego; wyjaśnia, co spowodowało przetrwanie cesarstwa wschodniorzymskiego; przedstawia proces kształtowania się doktryny chrześcijańskiej (sobór w Nicei)
IV. KSZTAŁTOWANIE SIĘ ŚREDNIOWIECZNEJ EUROPY			
<p>20. Źródła do historii średniowiecza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje źródeł do historii średniowiecza; charakteryzuje specyfikę źródeł średniowiecznych; wyjaśnia rolę archeologii i źródeł niepisanych w poznawaniu średniowiecza; charakteryzuje nauki pomocnicze historii <p>Terminy: iluminacje (miniatury), onomastyka, dyplomatyka, heraldyka, paleografia, sfragistyka</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje źródeł do historii średniowiecznej i daje ich przykłady; przedstawia rolę archeologii i źródeł niepisanych w poznawaniu historii średniowiecznej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje specyfikę źródeł średniowiecznych; przedstawia rolę języka, obyczaju, krajobrazu jako źródeł historycznych; charakteryzuje nauki pomocnicze historii

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
21. Powstanie państw barbarzyńskich na gruzach cesarstwa zachodniego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje państwa germańskie powstałe na terenie cesarstwa zachodniorzymskiego; • wyjaśnia, co wpływało na trwałość tych państw; • przedstawia proces kształtowania się państwa Franków; • charakteryzuje sytuację chrześcijaństwa na zachodzie Europy w V–VI w. <p>Terminy: arianizm, wiking, zakon benedyktynów</p> <p>Postaci: św. Benedykt z Nursji, św. Augustyn, Chlodwig (Kludwig)</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary zajęte przez Longobardów i Franków; • przedstawia rolę św. Benedykta z Nursji; • przedstawia proces kształtowania się państwa Franków; • pokazuje na mapie obszary Cesarstwa Rzymskiego, na których powstawały państwa barbarzyńskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpłynęło na trwałość państw barbarzyńskich, które powstały na gruzach cesarstwa; • przedstawia rolę św. Augustyna; • przedstawia wzajemne relacje między ludnością rzymską a germańską; • przedstawia rolę papieża Grzegorza Wielkiego
22. Bizancjum – nowy Rzym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje gospodarkę i ustrój cesarstwa bizantyjskiego; • ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego; • charakteryzuje sytuację polityczną Bizancjum po śmierci cesarza Justyniana; • wymienia cechy kultury bizantyjskiej; • wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej; • charakteryzuje chrześcijaństwo wschodnie; • przedstawia konflikty wewnętrzne na tle religijnym <p>Terminy: patriarcha, ekskomunika, prawosławie, ikona, kodyfikacja, obrazoburstwo</p> <p>Postaci: Justynian Wielki, Bazyli</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar cesarstwa bizantyjskiego; • pokazuje na mapie obszary zajęte przez cesarza Justyniana; • przedstawia podział w religii chrześcijańskiej; • charakteryzuje rządy cesarza Justyniana; • wymienia cechy kultury bizantyjskiej i przykładowe zabytki sztuki bizantyjskiej; • wymienia cechy ustroju cesarstwa bizantyjskiego; • charakteryzuje chrześcijaństwo wschodnie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ustrój i gospodarkę cesarstwa bizantyjskiego; • charakteryzuje sytuację polityczną po śmierci cesarza Justyniana; • wyjaśnia przyczyny schizmy wschodniej; • przedstawia konsekwencje schizmy wschodniej; • przedstawia konflikty wewnętrzne na tle religijnym; • ocenia zasługi cesarza Justyniana dla cesarstwa bizantyjskiego; • wskazuje na związki i wpływy cesarzy bizantyjskich w Kościele
23. Arabowie i świat islamu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia filary islamu; • wyjaśnia różnice między odłamami islamu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszary opanowane przez Arabów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizację polityczną i religijną świata arabskiego po przyjęciu islamu;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki wpływające na jedność świata arabskiego; • przedstawia ekspansję arabską; • charakteryzuje kulturę arabską i ocenia jej wpływ na kulturę europejską; • przedstawia gospodarczą rolę Arabów <p>Terminy: Koran, hidżra, muzułmanin, kalif, szyici, sunnici, dżihad, madrasa, emir</p> <p>Postaci: Mahomet, Awicenna, Awerroes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia filary islamu; • wymienia dwa najstarsze odłamy islamu; • przedstawia działalność Mahometa; • wyjaśnia różnice między odłami islamu; • przedstawia podział polityczny świata muzułmańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kulturę arabską; • wymienia czynniki jednoczące świat arabski; • przedstawia gospodarczą rolę Arabów; • ocenia wpływ kultury arabskiej na kulturę europejską; • wyjaśnia, co i w jaki sposób wpływało na jedność świata arabskiego i jego ekspansję
24. Monarchia Karola Wielkiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się monarchii karolińskiej; • charakteryzuje organizację państwa Karola Wielkiego; • przedstawia ekspansję Karola Wielkiego; • wymienia cechy renesansu karolińskiego; • wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Karol Wielki dążył do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; • wyjaśnia przyczyny rozpadu monarchii frankijskiej <p>Terminy: monarchia patrymonialna, namaszczenie, majordomus, renesans karoliński</p> <p>Postaci: Karol Młot, Pepin Krótki, Karol Wielki, Alkuin, Einhard</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar monarchii frankijskiej za panowania Karola Wielkiego; • przedstawia dążenia Karola Wielkiego do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; • pokazuje na mapie postanowienia traktatu w Verdun; • przedstawia na mapie etapy ekspansji państwa Franków; • podaje definicję monarchii patrymonialnej; • przedstawia organizację państwa Franków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy renesansu karolińskiego i przykładowych twórców; • charakteryzuje okres rządów Pepina Małego (Krótkiego); • wyjaśnia, dlaczego i w jaki sposób Karol Wielki dążył do odnowienia Cesarstwa Rzymskiego; • charakteryzuje gospodarkę monarchii Karola Wielkiego; • uzasadnia pogląd, że państwo frankijskie było monarchią patrymonialną; • wyjaśnia, dlaczego mówimy o renesansie karolińskim; • wyjaśnia przyczyny rozpadu monarchii frankijskiej
25. Europa pokarolińska i początki feudalizmu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania nowych państw po rozpadzie monarchii frankijskiej; • charakteryzuje rolnictwo 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwa, które powstały po rozpadzie monarchii karolińskiej; • wymienia obowiązki wasala i seniora; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia genezę systemu feudalnego; • przedstawia proces powstawania Francji i Rzeszy;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>wczesnośredniowieczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację miast we wczesnym średniowieczu; • charakteryzuje system lenny; • wyjaśnia genezę systemu feudalnego <p>Terminy: system feudalny, system lenny, hołd lenny, inwestytura, wasal, senior, immunitet, dwupółówka, włość, renta feudalna</p> <p>Postaci: Hugo Kapet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym był hołd lenny; • charakteryzuje system lenny; • opisuje włość ziemską, zwracając uwagę na jej cechy charakterystyczne i wpływ na gospodarkę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolnictwo wczesnośredniowieczne; • przedstawia sytuację miast we wczesnym średniowieczu; • wskazuje różnice między systemem feudalnym a systemem lennym
<p>26. Kształtowanie się państw w północnej, środkowej i wschodniej Europie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę Słowian; • przedstawia proces kształtowania się państw w Europie Środkowo-Wschodniej; • ocenia wkład świętych Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian; • wyjaśnia różnice między dwoma kręgami kultury chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej; • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje wypraw Normanów <p>Terminy: cyrylica, wiking</p> <p>Postaci: Cyryl, Metody, Ruryk, Włodzimierz Wielki, Wilhelm Zdobywca</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie pierwsze państwa słowiańskie; • pokazuje na mapie główne trasy wypraw wikingów; • przedstawia rolę Cyryla i Metodego w rozwoju cywilizacyjnym Słowian; • przedstawia proces kształtowania się państwa czeskiego i Rusi Kijowskiej; • wymienia podstawowe różnice między kręgami cywilizacji chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się państw wielkomorawskiego i węgierskiego; • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje wypraw Normanów; • przedstawia genezę Słowian; • ocenia wkład świętych Cyryla i Metodego w rozwój kulturalny Słowian; • wyjaśnia różnice między dwoma kręgami kultury chrześcijańskiej w Europie Środkowo-Wschodniej
<p>27. Władze i idee uniwersalne – cesarstwo, Kościół, kultura</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces powstawania cesarstwa Ottonów; • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim; • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w.; • przedstawia reformy, które miały naprawić 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Ottona I i Ottona III zmierzające do odnowy Cesarstwa Rzymskiego; • przedstawia spór papieża Grzegorza VII z królem Henrykiem IV; • wymienia przykładowe cechy architektury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sztukę romańską; • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim pod względem zasięgu terytorialnego; • wyjaśnia przyczyny kryzysu w Kościele X–XI w.; • porównuje cesarstwo ottońskie z karolińskim

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>sytuację i uniezależnić Kościół od władzy świeckiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją władcy w państwie; • charakteryzuje skutki sporu o inwestyturę; • charakteryzuje sztukę romańską <p>Terminy: symonia, nepotyzm, inwestytura, konkordat, synod, kongregacja kluniacka, sklepienie krzyżowe, sklepienie kolebkowe, absyda, portal, konklawe</p> <p>Postaci: Otton I, Otton III, papież Grzegorz VII, Henryk IV</p>	<p>romańskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przyczyny kryzysu w Kościele w X–XI w.; • przedstawia przykładowe reformy podjęte przez papieży i sobory; • wymienia postanowienia konkordatu wormackiego 	<p>pod względem idei władzy cesarskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia, w jaki sposób po sporze o inwestyturę Kościół uniezależnił się od władzy świeckiej; • wiąże przyczyny sporu o inwestyturę z pozycją władcy w państwie
28. Powstanie państwa polskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia organizacje plemienne na ziemiach polskich; • przedstawia przebieg granic państwa Mieszka I; • charakteryzuje organizację państwa Mieszka I; • charakteryzuje stosunki Mieszka I z Niemcami i Czechami, wyjaśnia, co miało wpływ na ich kształt; • przedstawia przyczyny i konsekwencje przyjęcia chrztu; • ocenia rolę chrztu <p>Terminy: trybut, drużyna, biskupstwo misyjne, opole, okręg grodowy, prawo książęce</p> <p>Postaci: Mieszko I</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny chrztu Mieszka I; • przedstawia organizację państwa Mieszka I; • pokazuje na mapie tereny przyłączone przez Mieszka I; • przedstawia skutki przyjęcia chrztu; • charakteryzuje stosunki Mieszka I z Niemcami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie; • przedstawia organizacje plemienne na ziemiach polskich; • wyjaśnia, co miało wpływ na kształt stosunków polsko-niemieckich i polsko-czeskich za Mieszka I; • przedstawia rolę <i>Dagome iudex</i>; • ocenia rolę chrztu i organizacji kościelnej w umacnianiu państwa Mieszka I
29. Monarchia piastowska do 1138 r.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Bolesława Chrobrego zmierzające do budowania niezależnego państwa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie granice państwa piastowskiego około roku 1000 i 1138; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje stosunki polsko-niemieckie za pierwszych Piastów i wyjaśnia, co wpływało na ich

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje i porównuje stosunki polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego, Bolesława Śmiałego i Bolesława Krzywoustego; • wyjaśnia, co wpływało na kształt stosunków polsko-niemieckich za pierwszych Piastów; • wyjaśnia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II; • przedstawia proces odbudowy państwa przez Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego; ocenia, które działania były najważniejsze z punktu widzenia niezależności monarchii; • charakteryzuje ekspansję Bolesława Krzywoustego <p>Terminy: bulla</p> <p>Postaci: Bolesława Chrobry, św. Wojciech, Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, Władysław Herman, Bolesław Krzywousty, biskup Stanisław</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności i postanowienia zjazdu gnieźnieńskiego • przedstawia wojny polsko-niemieckie za panowania Bolesława Chrobrego i Bolesława Krzywoustego; • charakteryzuje dążenia Bolesława Chrobrego i Bolesława Śmiałego zmierzające do wzmocnienia niezależności państwa polskiego; • charakteryzuje ekspansję Bolesława Krzywoustego 	<p>kształt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II; • przedstawia proces odbudowy państwa przez Kazimierza Odnowiciela; • przedstawia konflikt Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem; • ocenia, które wydarzenia z okresu panowania pierwszych Piastów były najważniejsze z punktu widzenia niezależności państwa; • przedstawia konflikty w łonie dynastii za panowania pierwszych Piastów; • wyjaśnia przyczyny osłabienia państwa za panowania Mieszka II
<p>30. Społeczeństwo, gospodarka i kultura w czasach pierwszych Piastów</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje organizację państwa pierwszych Piastów; • przedstawia przekształcenia w rolnictwie w okresie panowania pierwszych Piastów; • wyjaśnia rolę handlu w monarchii pierwszych Piastów; • charakteryzuje kulturę romańską w Polsce; • wskazuje związki kultury romańskiej z kręgiem kultury łacińskiej <p>Terminy: monarchia patrymonialna, komes,</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia strukturę administracyjną państwa pierwszych Piastów; • wymienia przykładowe zabytki kultury romańskiej w Polsce; • charakteryzuje kulturę romańską w Polsce; • przedstawia przekształcenia w rolnictwie w okresie panowania pierwszych Piastów; • wymienia obowiązki poddanych księcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę ośrodków wczesnomiejskich w monarchii piastowskiej; • przedstawia rolę wsi służebnych; • wskazuje na związki kultury romańskiej w Polsce z kręgiem kultury łacińskiej; • uzasadnia pogląd, że monarchia pierwszych Piastów miała charakter patrymonialny; • wyjaśnia rolę handlu w monarchii pierwszych Piastów; • przedstawia kulturę przedchrześcijańską na ziemiach polskich

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>palatyn, drużyna, wsie służebne, regalia</p> <p>Postaci: Gall Anonim</p>		
V. ROZKWIĆ ŚREDNIOWIECZA			
<p>31. Wieś i miasto w Europie Zachodniej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w.; • przedstawia pozycję i zobowiązania ludności chłopskiej; • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa; • opisuje organizację przestrzeni miejskiej i wskazuje jej związki z funkcjonowaniem miasta; • charakteryzuje władze i strukturę społeczną mieszkańców miasta; • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej; • porównuje rytm życia wiejskiego i miejskiego i wyjaśnia, co na niego wpływało <p>Terminy: trójpolówka, poddaństwo, rajcy, burmistrz, cech, gildia, prawo składu, przymus drogowy, Hanza</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia pozycję i zobowiązania ludności chłopskiej w XIII w.; • opisuje organizację przestrzeni miejskiej; • posługuje się terminem prawo miejskie; • charakteryzuje zmiany, które zachodziły w technice rolnej w XII–XIII w.; • charakteryzuje władze i strukturę społeczną mieszkańców miasta; • przedstawia rolę Hanzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia i ocenia konsekwencje rozwoju rolnictwa; • wskazuje związki organizacji przestrzeni miejskiej z funkcjonowaniem miasta; • charakteryzuje handel średniowieczny (XII – XIII w.); • ocenia rolę miast w rozwoju gospodarki średniowiecznej; • porównuje rytm życia wiejskiego i miejskiego oraz wyjaśnia, co na niego wpływało; • przedstawia konflikty społeczne w mieście średniowiecznym (XIII w.)
<p>32. Władza i społeczeństwo w Europie Zachodniej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się społeczeństwa stanowego; • charakteryzuje system lenny i przedstawia konsekwencje jego rozwoju; • wyjaśnia różnice między systemem (społeczeństwem) feudalnym a systemem lennym; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podział społeczeństwa na stany; • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowej w Anglii; • przedstawia okoliczności zwołania Stanów Generalnych we Francji; • przedstawia proces kształtowania się stanów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konsekwencje rozwoju systemu lennego; • wskazuje różnice w sytuacji społeczno-politycznej w Anglii i Francji w XIII w.; • przedstawia sytuację w Rzeszy w XII–XIII w.; • wyjaśnia różnice między systemem

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces kształtowania się monarchii stanowych; • przedstawia sytuację w Rzeszy i w Italii w XII–XIII w. <p>Terminy: stan, monarchia stanowa, parlament (Izba Lordów, Izba Gmin), Stany Generalne</p> <p>Postaci: Jan bez Ziemi, Filip Piękny, Fryderyk Barbarossa, Fryderyk II</p>	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje system lenny; • przedstawia sytuację we Francji i Anglii w XIII w. 	<p>(społeczeństwem) feudalnym a systemem lennym;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację w Italii w XII–XIII w.; • charakteryzuje politykę cesarzy wobec miast włoskich
33. Krucjaty i zagrożenia zewnętrzne Europy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wypraw krzyżowych; • charakteryzuje obszar i zróżnicowanie wypraw, które określa się wspólnie jako wyprawy krzyżowe; • wskazuje na różnorodność przyczyn krucjat; • przedstawia skutki krucjat na różnych płaszczyznach: politycznej, gospodarczej, kulturalnej; • charakteryzuje imperium mongolskie i jego ekspansję <p>Terminy: krucjata, rekonkwista, zakon rycerski, Cesarstwo łaćcińskie</p> <p>Postaci: papież Urban II, Gotfryd z Bouillon, Ryszard Lwie Serce, Saladyn</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar objęty wyprawami krzyżowymi; • pokazuje na mapie zasięg imperium mongolskiego w XIII w.; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki krucjat; • wymienia przykładowych przywódców krucjat; • pokazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie; • wymienia przyczyny i skutki krucjat, dzieląc je na polityczne, gospodarcze, religijne; • wymienia zakony rycerskie i uczestników krucjat; • przedstawia najazdy Mongołów na Europę Środkowo-Wschodnią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie państwo utworzone przez krzyżowców na Bliskim Wschodzie; • wyjaśnia związki między sytuacją w Europie a poparciem dla wypraw krzyżowych; • przedstawia rolę zakonów rycerskich; • charakteryzuje imperium mongolskie; • przedstawia etapy rekonkwisty; • wyjaśnia, dlaczego można uznać za krucjaty walkę z poganami w Europie; • charakteryzuje specyfikę krucjaty ludowej i czwartej krucjaty; • przedstawia przenikanie się wpływów kulturowych między Wschodem a Zachodem w wyniku krucjat
34. Kościół i kultura europejska rozkwitu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację w Kościele katolickim w XII–XIII w.: pozycję papieżstwa, herezje; • przedstawia przemiany w formach pobożności; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy stylu gotyckiego w architekturze; • wymienia zmiany, jakie zaszły w formie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę św. Tomasza z Akwinu; • charakteryzuje tematykę literatury średniowiecznej;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę nowych zakonów; • wyjaśnia rolę uniwersytetów; • przedstawia rozwój filozofii średniowiecznej; • charakteryzuje sztukę gotyku <p>Terminy: herezja, katarzy, zakony żebracze, scholastyka, trubadur</p> <p>Postaci: św. Franciszek, św. Dominik, św. Tomasz z Akwinu, Bernard z Clairvaux</p>	<p>pobożności w pełnym średniowieczu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nowo powstałe zakony i wyjaśnia, czym różniły się od istniejących wcześniej; • przedstawia rolę uniwersytetów; • charakteryzuje nurt filozofii średniowiecznej – scholastykę; • przedstawia rolę nowych zakonów; • rozpoznaje w przykładowej budowli gotyckiej charakterystyczne cechy stylu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co w XIII w. świadczyło o silnej pozycji papieża; • charakteryzuje poglądy katarów; • przedstawia poglądy średniowiecznych filozofów na państwo; • wyjaśnia, w jaki sposób różne formy przekazu w kulturze oddziaływały na społeczeństwo średniowieczne
35. Polska dzielnicowa – przemiany polityczne i zagrożenia zewnętrzne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postanowienia testamentu Bolesława Krzywoustego; • wyjaśnia, jaki cel miały zasady wprowadzone w testamencie; • charakteryzuje stosunki między książętami piastowskimi; • wyjaśnia przyczyny wzrostu zagrożenia zewnętrznego Polski i wymienia straty terytorialne; • przedstawia rozwój państwa krzyżackiego <p>Terminy: zasada senioratu, zasada pryncypatu</p> <p>Postaci: Władysław Wygnaniec, Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary, Kazimierz Sprawiedliwy, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie poszczególne dzielnice i wymienia ich pierwszych władców; • pokazuje na mapie straty terytorialne Polski w okresie rozbicia dzielnicowego; • wymienia państwa i ludy, które zagrażały księstwu piastowskiemu; • przedstawia zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego w okresie rozbicia dzielnicowego; • charakteryzuje zagrożenie mongolskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaki cel miały zasady pryncypatu i senioratu wprowadzone przez Bolesława Krzywoustego; • przedstawia walki synów Bolesława Krzywoustego o władzę zwierzchnią; • przedstawia ekspansję zakonu krzyżackiego w XIII w.; • wyjaśnia przyczyny wzrostu zagrożenia zewnętrznego; • przedstawia ekspansję Brandenburgii; • charakteryzuje monarchię Henryków Śląskich

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>36. Społeczeństwo, gospodarka i kultura Polski dzielnicowej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim i różnicę między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim; • przedstawia proces lokacji miast i wsi oraz ich organizację; • charakteryzuje skutki kolonizacji na prawie niemieckim; • przedstawia proces kształtowania się stanów; • charakteryzuje kulturę polską w XII–XIII w. <p>Terminy: lokacja, wolnizna, czynsz, prawo magdeburskie</p> <p>Postaci: Wincenty Kadłubek</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne postanowienia aktów lokacyjnych; • wymienia przykładowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim; • przedstawia organizację władz we wsiach i miastach lokowanych na prawie niemieckim; • charakteryzuje układ przestrzenny miasta lokowanego na prawie niemieckim; • przedstawia podział społeczeństwa na stany; • wymienia kroniki z XII–XIII w. i najstarsze zabytki w języku polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kolonizacji na prawie niemieckim; • wyjaśnia różnice między kolonizacją niemiecką a kolonizacją na prawie niemieckim; • wymienia przykładowe zabytki kultury polskiej XII–XIII w.; • wyjaśnia przyczyny kształtowania się stanów; • wyjaśnia, jakie wydarzenia polityczne wpłynęły na wzmocnienie odrębności poszczególnych stanów; • przedstawia rozwój gospodarczy ziem polskich i wskazuje, jaką rolę odgrywały w nim lokacje; • przedstawia sytuację ludności żydowskiej na ziemiach polskich
VI. SCHYLEK ŚREDNIOWIECZA			
<p>37. Kryzys społeczno-ekonomiczny i wielkie konflikty polityczne w Europie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w.; • wyjaśnia przyczyny i skutki wojny stuletniej; • przedstawia przemiany polityczne w Europie w XIV–XV w.; • przedstawia ekspansję Turków osmańskich w Europie; • wyjaśnia specyfikę rozwoju Europy Środkowo-Wschodniej; • przedstawia poglądy husytów; • wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju husytyzmu w Czechach <p>Terminy: czarna śmierć, żakeria, unia florencka</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar ekspansji Turków Osmańskich; • wymienia przyczyny i skutki wojny stuletniej; • wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w.; • przedstawia rolę Joanny d’Arc; • przedstawia poglądy husytów; • przedstawia etapy ekspansji osmańskiej; • wymienia skutki kryzysu gospodarczego w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Jana Husa; • wskazuje na specyfikę sytuacji gospodarczej Europy Środkowo-Wschodniej w II połowie XIV w.; • wyjaśnia wpływ wojny stuletniej na sytuację w Anglii i Francji w XIV–XV w.; • wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju husytyzmu w Czechach; • wyjaśnia przyczyny zawarcia unii florenckiej; • wyjaśnia konsekwencje upadku Konstantynopola

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	Postaci: Joanna d’Arc, Jan Hus		
38. Władze uniwersalne i państwa Europy Zachodniej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej; • wyjaśnia przyczyny i skutki osłabienia władzy cesarskiej; • przedstawia sytuację w Europie Zachodniej w XIV–XV w. (Francja, Hiszpania, Włochy); • wyjaśnia problem dążenia władców do suwerenności <p>Terminy: schizma zachodnia, koncyliaryzm, niewola awiniońska, kondotier</p> <p>Postaci: Karol IV Luksemburski, Filip Piękny, Ludwik XI</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin schizma zachodnia; • wymienia przyczyny osłabienia władzy cesarskiej; • wymienia postanowienia Złotej Bulli Karola IV; • wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy zachodniej; • przedstawia sytuację we Francji w XIV–XV w.; • charakteryzuje nurt koncyliaryzmu w Kościele i przedstawia działania jego zwolenników 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia specyfikę sytuacji politycznej we Włoszech w XIV–XV w.; • wyjaśnia przyczyny i skutki osłabienia władzy cesarskiej; • przedstawia proces dążenia władców do suwerenności na przykładzie Francji; • przedstawia sytuację w Hiszpanii w XIV–XV w.; • wyjaśnia związki między dążeniem państw do suwerenności a przemianami wewnętrznymi w tych państwach
39. Państwa w środkowej, wschodniej i północnej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przemiany polityczne, gospodarcze i społeczne w Europie Środkowo-Wschodniej w XIV–XV w.; • przedstawia ekspansję państwa krzyżackiego i jego rolę w kulturze; • wyjaśnia trudności, z jakimi musiało sobie poradzić Wielkie Księstwo Litewskie; • charakteryzuje sytuację Rusi w XIII–XIV w.; • przedstawia rozwój Wielkiego Księstwa Moskiewskiego <p>Terminy: unia kalmarska, bojarzy</p> <p>Postaci: Iwan III Srogi, Andriej Rublow</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar państw w XIV w.: Czechy, Węgry, państwo krzyżackie, Wielkie Księstwo Litewskie, Wielkie Księstwo Moskiewskie; • charakteryzuje rozwój państwa krzyżackiego w Prusach; • przedstawia rozwój państwa moskiewskiego; • przedstawia przemiany w Czechach i na Węgrzech w XIV i XV w.; • przedstawia wpływ państwa krzyżackiego na kulturę Europy Środkowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konflikty w Czechach wynikłe z panowania dynastii Luksemburgów; • charakteryzuje sytuację na Rusi w XIII–XIV w.; • charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Wielkim Księstwie Litewskim; • wyjaśnia pojęcie unii kalmarskiej; • przedstawia rolę Nowogrodu Wielkiego; • wyjaśnia związki między sytuacją wewnętrzną a zagrożeniami zewnętrznymi dla państwa litewskiego; • wyjaśnia wyjątkowość malarstwa Andrieja Rublowa

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>40. Zjednoczenie ziem polskich i budowa Królestwa Polskiego</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki jednoczące ziemie piastowskie w XIII w.; • przedstawia etapy jednoczenia ziem polskich; • wyjaśnia, z jakimi problemami stykał się Władysław Łokietek, jednocząc ziemie polskie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie ziemie, które mieli pod swoim panowaniem Przemysław II, Wacław II, Władysław Łokietek w 1320 r. i Kazimierz Wielki w 1370 r.; • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Łokietka; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co sprzyjało, a co utrudniało działania władców piastowskich zmierzających do zjednoczenia ziem polskich; • charakteryzuje stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego;
	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; • wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich; • przedstawia stosunki polsko-czeskie za panowania Kazimierza Wielkiego; • wyjaśnia korzyści, jakie odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką; • charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego; • ocenia, co, według niego, było największym osiągnięciem, a co największą porażką Kazimierza Wielkiego; • charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce <p>Terminy: starosta, statut wiślicki, statut piotrkowski, przymus drożny, prawo składu, kanclerz, podskarbi, Korona Królestwa Polskiego, przywilej</p> <p>Postaci: Przemysław II, Wacław II, Władysław Łokietek, Kazimierz Wielki, Ludwik Węgierski, Jakub Świnka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Kazimierza Wielkiego; • wymienia działania gospodarcze Kazimierza Wielkiego; • wymienia czynniki jednoczące ziemie polskie w XIII w.; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego; • wymienia etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka; • charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego w dziedzinie administracji i prawa; • wymienia postanowienia przywileju koszyckiego; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności objęcia władzy przez Ludwika Węgierskiego; • wyjaśnia, jakie korzyści odniosła Polska z ekspansji na Ruś Halicką; • wyjaśnia rolę koronacji w procesie jednoczenia ziem polskich; • ocenia, co było największym osiągnięciem, a co największą porażką Kazimierza Wielkiego; • charakteryzuje rządy Andegawenów w Polsce; • wyjaśnia, dlaczego o monarchię Kazimierza Wielkiego nazywamy monarchią stanową; • poprawnie posługuje się terminem Korona Królestwa Polskiego

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>41. Unia Polski z Litwą. Panowanie Władysława Jagiełły</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny unii w Krewie; • przedstawia postanowienia unii w Krewie i Horodle; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Władysława Jagiełły; • wyjaśnia przyczyny wydawania przywilejów szlacheckich przez Jagiełłę; • wymienia postanowienia tych przywilejów; • charakteryzuje postępy w chrystianizacji Litwy <p>Terminy: unia personalna</p> <p>Postaci: Władysław Jagiełło, Witold, Paweł Włodkowic, Władysław Warneńczyk, Jadwiga</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny unii w Krewie; • wymienia postanowienia unii w Krewie; • wymienia postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Jagiełły; • wymienia postanowienia przywileju jedlnieńsko-krakowskiego; • wyjaśnia, dlaczego Władysław Jagiełło wydawał przywileje; • wymienia przykładowe konsekwencje unii polsko-litewskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii w Horodle; • wyjaśnia, czy unia w Horodle była w pełni unią personalną; • przedstawia rolę Pawła Włodkowica w sporze z Krzyżakami; • wymienia postanowienia przywilejów szlacheckich; • przedstawia sytuację na Litwie po przyjęciu chrztu; • przedstawia rolę królowej Jadwigi; • przedstawia konsekwencje unii dla Polski i Litwy na różnych płaszczyznach
<p>42. Polska i Litwa w średniowieczu pod rządami Jagiellonów</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje unię polsko węgierską za panowania Władysława Warneńczyka; • wyjaśnia przyczyny i skutki wojny trzynastoletniej; • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka; • ocenia, czy można tę politykę określić mianem polityki dynastycznej; • przedstawia proces kształtowania się sejmu walnego <p>Terminy: inkorporacja, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, sejmik ziemski, senat, izba poselska;</p> <p>Postaci: Władysław Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Jan Olbracht</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie obszar Prus Królewskich i Prus Zakonnych; • wymienia postanowienia drugiego pokoju toruńskiego; • wymienia postanowienia przywilejów cerekwicko-nieszawskich; • przedstawia konsekwencje drugiej unii polsko-węgierskiej; • przedstawia okoliczności powołania na tron Kazimierza Jagiellończyka; • charakteryzuje stosunki polsko-krzyżackie za panowania Kazimierza Jagiellończyka; • przedstawia genezę zwołania sejmu dwuizbowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka; • przedstawia rolę i pozycję możnowładztwa za panowania pierwszych Jagiellonów; • wyjaśnia, dlaczego stany pruskie występowały przeciwko Krzyżakom; • ocenia, czy politykę zagraniczną Kazimierza Jagiellończyka można określić mianem polityki dynastycznej; • wyjaśnia, jakie działania rycerstwa i króla doprowadziły do stałego zwoływania sejmów walnych

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
43. Gospodarka i społeczeństwo Polski w XIV i XV w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację gospodarczą Polski w XV w.; • charakteryzuje funkcję miast w Polsce XV w. i wyjaśnia, które z nich odgrywały największą rolę; • przedstawia proces kształtowania się folwarku pańszczyźnianego; • wyjaśnia, w jaki sposób rozwój folwarku pańszczyźnianego wpływał na ograniczenia innych stanów; • charakteryzuje strukturę społeczną i możliwości awansu <p>Terminy: taksy wojewodziańskie, folwark pańszczyźniany, nobilitacja</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia etapy rozwoju folwarku pańszczyźnianego; • wymienia postanowienia statutu piotrkowskiego; • przedstawia sytuację miast w Polsce w XV w.; • wyjaśnia, co wpływało na ich rozwój; • pokazuje na mapie szlaki handlowe przechodzące przez Polskę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób rozwój folwarku pańszczyźnianego ograniczał możliwości rozwoju miast i wsi; • wymienia zmiany w strukturze społeczeństwa polskiego; • przedstawia pozycję rycerstwa i możnowładztwa w XV w.; • charakteryzuje drogi awansu społecznego w XV w.; • przedstawia kształtowanie się małej rodziny w późnym średniowieczu
44. Kultura polska późnego średniowiecza	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady zabytków sztuki gotyckiej i piśmiennictwa późnego średniowiecznego z terenów polskich; • zwraca uwagę na wyjątkowość niektórych zabytków sztuki średniowiecza w Polsce; • wyjaśnia rolę Uniwersytetu Jagiellońskiego; • przedstawia rozwój piśmiennictwa w języku polskim <p>Postaci: Jan Długosz, Wit Stwosz, Filip Kallimach, Janko z Czarnkowa, Jakub z Paradyża</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady zabytków sztuki gotyckiej i piśmiennictwa późnego średniowiecznego z terenów polskich; • wymienia przykłady zabytków w języku polskim; • charakteryzuje sztukę gotycką w Polsce; • przedstawia zasięg sztuki gotyckiej poza rdzennymi ziemiami polskimi; • charakteryzuje rolę Uniwersytetu Jagiellońskiego w rozwoju nauki polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę władców polskich w rozwoju sztuki gotyckiej w Polsce; • charakteryzuje rozwój szkolnictwa w Polsce i możliwości kształcenia się kobiet; • wyjaśnia przyczyny rozwoju piśmiennictwa w języku polskim; • wskazuje na wpływy bizantyjskie w kulturze polskiej
45. Koniec średniowiecza i spadek po epoce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia stosowanie różnych cezur końca średniowiecza; • wymienia i wyjaśnia przyczyny różnego rodzaju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia stosowanie różnych cezur końca średniowiecza; • wymienia przykładowe osiągnięcia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnego rodzaju kryzysów u schyłku średniowiecza; • przedstawia nowe prądy w kulturze w XV w.;

AUTOR: Agnieszka Żuberek

Temat lekcji	Cele lekcji	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>kryzysów u schyłku średniowiecza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nowe prądy w kulturze w XV w.; • wymienia osiągnięcia epoki średniowiecza; • wyjaśnia, co pozostało jako spuścizna średniowiecza 	<p>średniowiecza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy kontaktów Europejczyków z innymi kręgami kulturowymi; • wymienia różnego rodzaju kryzysy u schyłku średniowiecza; • pokazuje na mapie rejony Europy, gdzie pojawiły się nowe prądy w kulturze; • wymienia, co łączyło, a co dzieliło Europę w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co wpływa na różną ocenę średniowiecza; • wyjaśnia przyczyny pojawienia się nowych prądów w kulturze u schyłku średniowiecza; • wyjaśnia, co pozostało jako spuścizna średniowiecza